మూడు పదున్న వాన

వేంపల్లి గంగాధర్

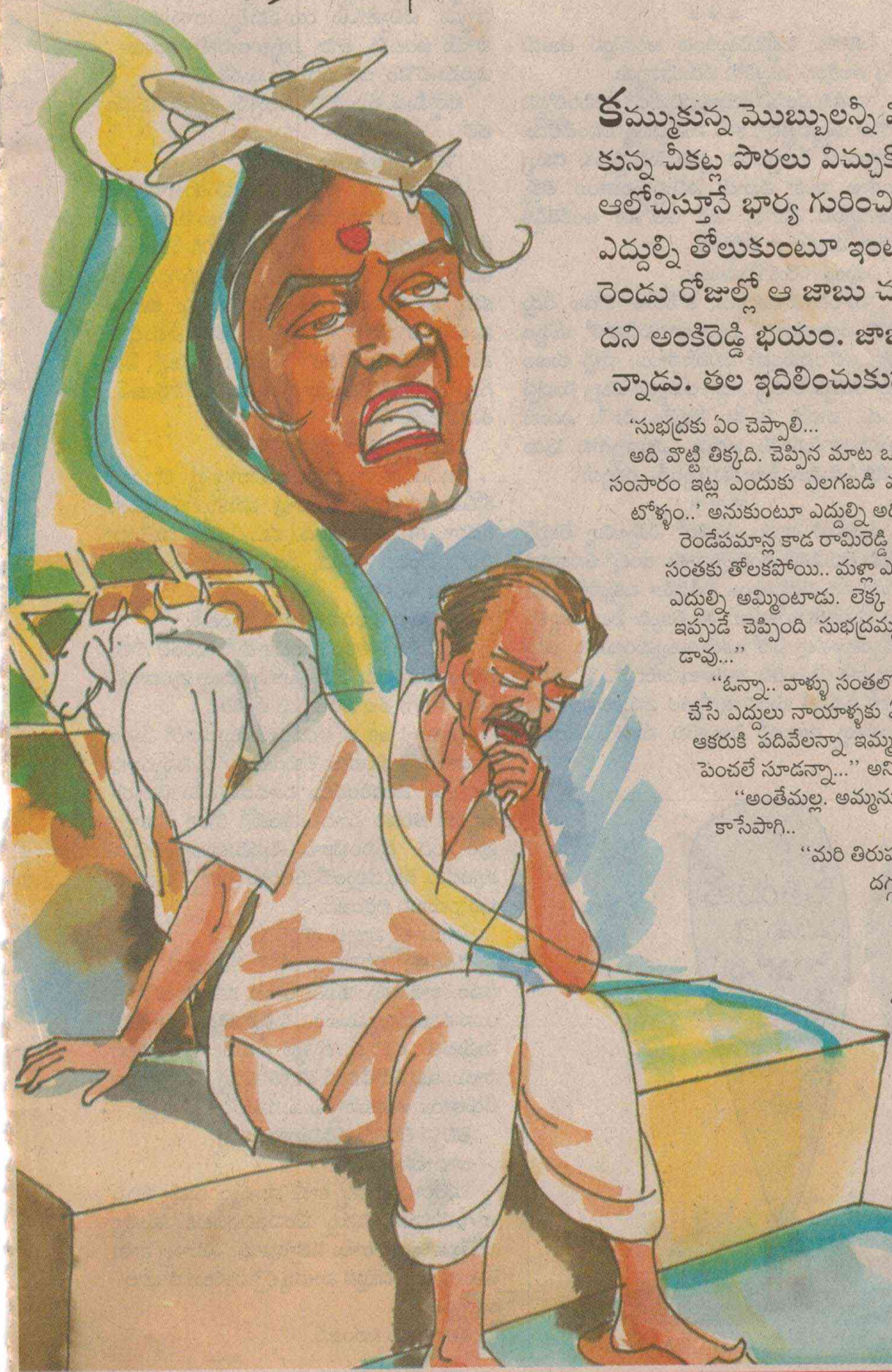

కమ్ముకున్న మొబ్బులన్నీ విచ్చుకున్నా అంకిరెడ్డి మనసును అల్లుకున్న చీకట్ల పొరలు విచ్చుకోవడం లేదు. తన గురించి తాను ఆలోచిస్తూనే భార్య గురించి, కొడుకు గురించి మథన పడుతూ ఎద్దుల్ని తోలుకుంటూ ఇంటిదారి పట్టినాడు. తాను ఇంట్లో లేని రెండు రోజుల్లో ఆ జాబు చూస్తే భార్య సుభద్రమ్మకు తిక్కలేస్తుందని అంకిరెడ్డి భయం. జాబు రాకుండా వుండాలని మొక్కుకున్నాడు. తల ఇదిలించుకున్నాడు.

'సుభద్రకు ఏం చెప్పాలి...

అది వొట్టి తిక్కది. చెప్పిన మాట ఒక్కటి విని చావదు. అది చెప్పిన మాట వింటూ వచ్చింటే సంసారం ఇట్ల ఎందుకు ఎలగబడి వుండేది. బ్రహ్మాండంగా వుండేది. అందరి మాదిరి బతికేటోళ్ళం..' అనుకుంటూ ఎద్దుల్ని అదిలించుకుంటూ వస్తున్నాడు అంకిరెడ్డి.

రెండేపమాన్ల కాడ రామిరెడ్డి ఎదురెగొచ్చె. " ఏందిరోయ్ అంకిరెడ్డి.. ఎద్దుల్ని అమ్మాలని సంతకు తోలకపోయి.. మళ్లా ఎనిక్కి తెస్తాండవేంది. ఇప్పుడే మీ ఇంటికాన్నుంచే వస్తాండ. ఎద్దుల్ని అమ్మింటాడు. లెక్క తీస్కోని వస్తాడు. రేప్పొద్దనే మళ్లా తిరుపతికి పోతాడని ఇప్పుడే చెప్పింది సుభద్రమ్మ. నువ్వేమో మళ్ళా ఎద్దుల్ని ఎనక్కి తోలుకొని వస్తాండావు..."

"ఓన్నా.. వాళ్ళు సంతలో అంతా దొంగనాకొడుకులన్నా. పద్దైదువేలు, పదారువేలు చేసే ఎద్దులు నాయాళ్ళకు ఏడువేలకు ఇయ్యాలంటన్న. ఎట్లిస్తాం అంత చవగ్గా. నేను ఆకరుకి పదివేలన్నా ఇమ్మని గట్టిగ్గూచ్చున్నా. కానీ నాయాళ్ళు ఐదునూర్లు గూడా పెంచలే సూడన్నా..." అని వివరంగా చెప్పినాడు.

"అంతేమల్ల. అమ్మను పోతే అడివి, కొననుపోతే కొరివి. ఏదయినా అంతే" అని కాసేపాగి..

"మరి తిరుపతికి పోను లెక్కెట్లా చేస్తావు. ఒక పదివేలు కావాల్సింటే నా దగ్గర వుంది తీసుకో. పని గర్సని. మళ్ళా ఉసి పడినాక ఇస్తువుగాని" అన్నాడు రామిరెడ్డి.

రామిరెడ్డి అన్నమాట ఊరట కలిగింది. కానీ వెంటనే వడగాలి తగిలినట్లు రామిరెడ్డితో లెక్కతీసుకుని తన ఆస్తినంతా రామిరెడ్డికే సమర్పించుకున్న ఇస్మాయిలు గాడు మతికొచ్చినాడు.

ఇస్మాయిలు కులానికి తక్కువోడయినా తనకంటే సంసారం బాగున్నోడే. వాడే ఇరుక్కోని తనకలాడినాడు. తెలిసి తెలిసి పులినోట్లో తలకాయ ఎందుకు ఇరికించడం అనుకున్నాడేమో.. "సరేలేన్నా అంత అవసరం ఉంటే వస్తాన్లేన్నా" అని ఎద్దుల్ని అదిలిస్తూ బయలుదేరినాడు అంకిరెడ్డి.

పెద్దమోరీలు దాటి సుబ్బిరెడ్డిగారి సేన్లో కాలిదావ పట్టినాడు. ఇంకో పదినిమిషాల్లో ఇండ్లు చేరతాడు. నిముషాలు గడిచే కొద్దీ ఇళ్ళు దగ్గర పడేకొద్దీ.. మెదడంతా కంపరంగా

వుంది.

అల్లంత దూరంనుంచే సుభద్రమ్మ రోట్లో ఏమిటో వేసి దంచుతున్న శబ్దం అంకిరెడ్డిని కదిలించింది. కారం కాబోలు.. కారమంత మంటగా వుంది సుభద్రమ్మ మొహం..

గాటిపాట్న ఎద్దుల్ని కట్టేసినాడు. బక్కెట తెచ్చి నీళ్ళుపోసి, తాడు, దానా కలిపి మూతి దగ్గర ఉంచినాడు. అది వంచిన మోర ఎత్తకుండా తాగుతాంటే అంకిరెడ్డి ఆనందం నిండిన చూపుతో సంబరంగా కన్నార్పకుండా దానితిట్టే చూస్తా నిల్చున్నాడు. ఓరకంట సుభద్రమ్మను చూసినాడు. నిప్పుల్ని రాజేసి చిదుగు మండిచ్చినట్లుంది ముఖం.

ఎద్దులకు నీళ్ళు తాపి తుండుగుడ్డ విదిలించి తాటిమీదేసి ఇంట్లోకి పోబోయినాడు.

"సెప్పుకోను రోంతన్నా బుద్ధి వుండాల. తల వూంచుకుంటా ఉత్తసేతల ఉరికేత్తుకొచ్చినాడంట. యా పని పట్టుకున్నా యింతేనా. మొగజన్మ మెత్తినాక రోంతన్నా రోషముండొద్దు. ఆ పక్క ఈ పక్క వాళ్ళను సూసైన్నా బతకాల్నా లేదా.." ఎత్తుకుంది సుభద్రమ్మ పల్లెంతా అదిరిపోయేట్టు.

" ఏందే అట్లంటావు. వాళ్ళు దుడ్లకు అడుగుతే బంగారట్ల ఎద్దుల్ని ఇచ్చి రావాల్నా.." అన్నాడు.

"దుడ్లకేంటికి అడుగుతారు. పదివేలన్నా ఈకపాయినారా"

"పదివేలే. ఆరువేలు దాటలే నాయాండ్లు"

"నీ మొగం చూస్తే అంతే చెబుతారు ఎవరయినా"

రోటికాడికి వచ్చి నిల్చున్నాడు.

మొగంలోకి చూసినాడు.

క్రోధం.

చాలా చేపు చూడలేకపోయినాడు.

అతి తన మీద కోపం కాదనీ తెలుసు. కొడుకు మీద మమకారం కొద్దీ వచ్చిన కోపమే సుభద్రమ్మకు. అయితే తనుమాత్రం ఏం చేయగలడు. అమ్మాలనే పోయినాడు. ధర కుదర్లే. ఎనక్కు వచ్చినాడు. రేపు సంతకన్నా అమ్మాలనే అనుకున్నాడు. సుభద్రమ్మ మాత్రం ఏం చేయగలదు. కొడుకు లెక్క పంపమని జాబురాసి వారం దాటిపాయె.

* * *

సేనికాడ పెద్దేపచెట్టుకింద బండపైన తుండుగుడ్డ తలకింద పెట్టుకోని పడుకున్నాడు.

"వాడిని ఎంసివీ యూనివర్శిటీలో చేరిపించొద్దని ఆరోజు పట్టుపట్టినా. కానీ సుభద్రమ్మ వినిందేలేదు. చేర్చాలంటే చేర్చాలంది. ప్రతి సెమిస్టరుకు డబ్బు పంపాల. ఇంకా మూడు సెమిస్టర్లుండాయి. లెక్క యాన్నుంచి తేవాల" ఇదే ఆలోచన అంకిరెడ్డికి కునుకు పట్టకుండా చేస్తోంది.

ఎద్దులు గుర్తుకొచ్చినాయి.

"మాంచి దేశపెద్దులు. కొనేరోజు కోడెల రెడ్లు వీటిని పట్టించడానికి ఎంత బాధపడినారో. పన్నెండేళ్ళు అరొంచకుండా పనిచేసినాయి. దాన్ల రుణం ఎట్లా తీర్చుకోవాల్నో తెల్దు.. అమ్మడం ఎట్లా. సుభద్ర వినదు. వాడూ వినడు. వీళ్ళకేం మోసే ఎదుకు తెలుసు కాడెమాను బరువు. ఎట్లన్నాగాని పుదు వాడికి ఏడువేలు ఫీజు కట్టాల్సిందే.. తప్పదు"

* * *

మరుసటి వారం సంతలో ఎద్దులమ్మి లెక్కతీస్కోని తిరుపతికి బయల్దేరినాడు. ఇంట్లో తినడానికి సరిగ్గా లేని పరిస్థితులు. వీడికేమో ఒక్కసారి ఏడువేల గుమ్మరిచ్చిరావాల. ఈ తిక్కది ఫీజు కట్టాల్సి వచ్చినప్పుడల్లా ఏదో ఒకటి అమ్మమంటుంది. అన్నీ అమ్మినాక ఏం తిని బతకాలనుకుందో. ఓ వాడు బాగా సదివితే మంచి ఉద్యోగం వస్తుందని, అమ్మ నాయన్ను పూలల్లో పెట్టుకుని సూసుకుంటాడని అనుకుంటాడని అనుకుంటుందేమో. దీన్నె.. దీనికి ఎన్ని చెప్పినా విని సావదు. ఏ ఉద్యోగస్తుడు అమ్మా నాయన్ను సాకుతున్నారబ్బా.. ఈ నాకొడుకులు. అమ్మా నాయన్ను ఇంట్లో పనిమనుషులని పరిచయం చేస్తాండరు దొంగ నాయాండ్లు. ఇట్లాంటోళ్ళను నమ్మి అంతా పోగొట్టుకుంటే నాశనమే అనుకుంటా అలాంటి ఆలోచనల చుట్టే పరిభ్రమిస్తున్నాడు అంకిరెడ్డి ప్రయాణంలో.

యూనివర్శిటీ హాస్టల్ ముందు నిరంజన్‌ను రమ్మని చెప్పి చప్టామీద కూర్చొని ఎదురు చూస్తున్నాడు. వచ్చిపోయే యువకుల్ని, రాసుకుంటూ పోయే జంటల్ని, కొన్ని వికృతాకారాల్ని చూస్తూ 'ఎర్రిమాలోకం' అనుకున్నాడు మనసులో.

చప్టామీద ముందొచ్చి నిల్చున్న వ్యక్తిని గమనించలే.

"నాన్నా" అన్నాడు.

తీక్షణంగా ఒకసారి నిరంజన్ వైపు చూశాడు.

పూర్తిగా మారిపోయాడు. జులపాలు చెవుల మీద నుండి మెడమీదనుండి భుజాల గాలికి విసురుగా కదుల్తున్నాయి. ఎడమవైపు చెవి తమ్మెకు బంగారు కమ్మ తళుక్కుమంది. అంకిరెడ్డి మనసు కళుక్కుమంది. తొడల్దాకా గొల్లోల మాదిరి చేతుల్లోని మందం చొక్కా, చేతిలో సెల్‌ఫోన్.. నోట్లో ఏదో గుట్కా లాంటి నములుస్తూ.. కళ్ళముందు నిరంజన్.. తన కొడుకే!

"ఓరని.." అన్నాడు.

"ఇదేందిరా నాయనా. ఏందిరా ఇట్ల.. కొండలో కోతిమాదిరి మారిపోయినావు. కనుక్కోలేక పోయిన గదరా. ఈ జులపాలేంది, కమ్మలేంది, నిక్కరేంది, చొక్కా ఏంది, సెల్లేంది. మనకు అవసరమట్రా.." అనేశాడు అంకిరెడ్డి.

మౌనంగా వుండిపోయాడు నిరంజన్.

"ఏవేవో.. ఆ తిక్కది ఇంటికాడ నీ గురించి గొప్ప గొప్పగా సెప్తుంది. నువ్వు జూస్తే యిట్టా వుండావు" అసహనంగా తల విదిల్చాడు అంకిరెడ్డి.

"నాన్నా! ఇక్కడ అందరూ ఎట్లుండారో మనం కూడా అట్లనే వుండాల. లేకుంటే మనల్ని సిన్నచూపు సూస్తారు. పలకరించరు. చూడరు. ఏమీ చెప్పరు. అందుకే అందరి మాదిరి వుంటేనే రోంత మర్యాద వుంటుంది. మనింటికాడ మనమెట్లున్నా అనేవాళ్ళుండరు. ఇక్కడట్లుంటే కుదరదు నాన్నా" అన్నాడు తలొంచుకుని నిరంజన్.

ఏమనాలో పదాలు దొర్లలేదు.

సంగటి.. చినిగిన చొక్కా, పాత చాప, గుడ్డిదీపం.. కారే ఇళ్ళు.. ముక్కురాయి, కమ్మల్లేక బోసిపోయిన సుభద్రమ్మ ముఖం... పెళ్ళీడుకొచ్చిన కూతురు సుమలత.. ఒక్కొక్క దృశ్యం గిర్రున కళ్ళల్లో తిరిగినాయి. ఇక్కడికి తెచ్చిన లెక్కతో కొన్ని అవసరాలైనా తీరుతాయి అనుకున్నాడు మనసులో.

తెచ్చిన లెక్కను తడిమినాడు.

బాధ లేసింది.

"సరేరా.. ఇయన్నీ కాదు ముఖ్యం. నువ్వు సదివి బాగుపడమని నిన్ను పంపించిందీటికి. నువ్వు సూస్తే ఇన్ని ఇకారాలు పడ్తాండావు. ఏమోబ్బ నాకు తెల్దు. బ్రహ్మాండమైన మార్కుల్తో పాసయి రావాల" అన్నాడు.

తలూపాడు నిరంజన్.

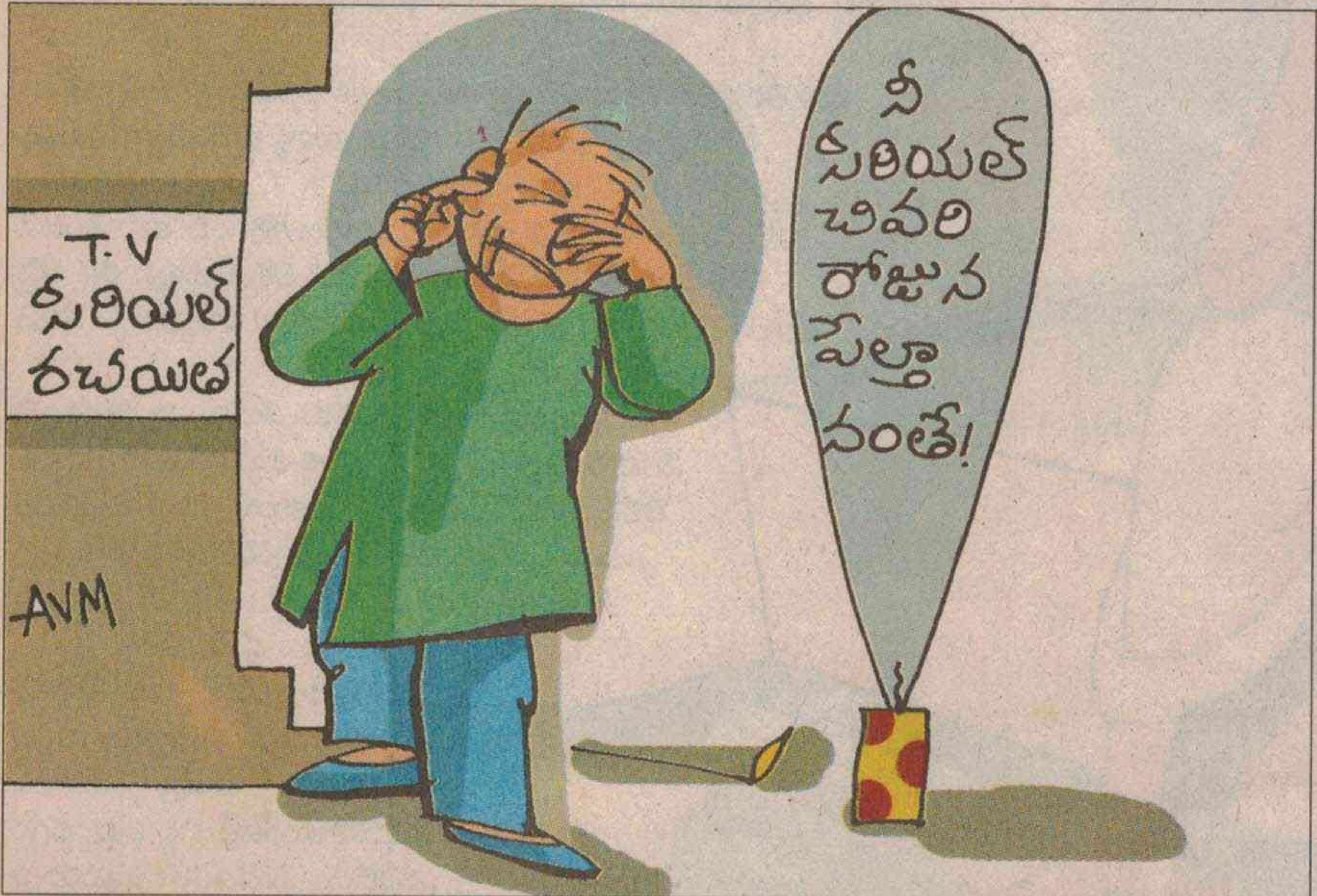

తడిమిన లెక్కను బయటకు తీసినాడు.

నిదానంగా ఎంచి ఏడువేల ఐదునూర్లు ఇచ్చినాడు.

''ఇంకో ఐదునూర్లు ఇయ్యినాన్నా రికార్డులు కొనాలి'' అన్నాడు.

''ఇంకో చెవికి కమ్మకొనుక్కోవు కదూ'' అన్నాడు.

''లేదునాన్నా. రికార్డులు ఈ నెలాఖరుకు చూపించాల'' అన్నాడు.

వంద కాయితాలు ఐదు ఎంచి ఇచ్చినాడు.

''నిరంజన్‌కు జై'' అన్నారు కిటికీలోంచి కొందరు.

''జై'' అంటే అనుకుంటూ కదిలాడు అంకిరెడ్డి.

* * *

''మా అన్నతో ఏం చెప్పాలనుకుంటున్నావు..'' చనువుగా అంది సుభద్రమ్మ.

''సుమలతను అడిగినావా..'' అన్నాడు అంకిరెడ్డి.

''మన బిడ్డ మన మాట కాదని అనదులే. బావ పేరెత్తితే ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుతాంది. ఇంకేమడగాలి'' అంది.

కుటుంబ బాంధవ్యాల గురించిన యోచన మనసులో కదిలింది.

సుభద్రమ్మ సుమలతను తన అన్నకొడుకు సుబ్బిరెడ్డికే ఇచ్చి పెండ్లి చెయ్యాలని ఎన్నో ఏండ్లనుంచి అంటానే వుంది. అడపాదడపా సుమలతతో అంది గూడా. అదే ధ్యాసలో సుబ్బిరెడ్డి వచ్చిపోవడాలు కూడాజరుగుతూనే వుంది. అన్నీ తెలిసి తన అన్న 'పిల్లనియండని' రావడం విడ్డూరమే. ఎటూ అదేగదా జరిగేది. ఓహో పెద్దమనుషులయితే కట్నకానుకలు మాట్లాడతారనేమో.. అయ్యుండొచ్చు.

ఆ మధ్యన సుభద్రమ్మ సుబ్బిరెడ్డికి ఇవ్వాల్సిన కట్నం గురించి చిన్నగా ఎత్తిడిసింది.

''తిక్కమొగమా.. మేనరికానికి మళ్ళీ కట్నమా!'' అని ముఖంలోకి చూసినాడు.

''ఎంత మేనరికమయినా ఇంతరోళ్ళు సూసేందుకైనా ఇయ్యాలకదా. ఊరికనే పెండ్లి చేసుకుంటే వానికేం విలువుంటాది. మన శక్తికొద్ది మనం ఇయ్యడం ధర్మం. అదే వాడు యాడ పెండ్లి చేసుకున్నా రెండు లక్షలకు తక్కువ లేకుండా ఇస్తారు. మనమైనా మనమ్మిని ఇతరావాళ్ళకు ఎవరికియ్యాలన్నా రెండు మూడు లక్షలన్నా ఇయ్యాల. అదేదో ఈనికి ఇస్తే వాళ్ళకూ మనకూ ఇద్దరికీ బాగుంటుంది'' అంది.

''నా మాట విను. యాభైవేలు ఇస్తామని చెప్పు. అప్పోసప్పో చేసి ఇద్దాము. మేనల్లుడికి కట్నమేందే. ఈ మాట నేనన్నానని మీ అయ్యతో చెప్పుపో. అటో ఇటో చెబుతాది'' అన్నాడు కాస్త కోపంగా సుభద్రమ్మ వైపు చూస్తూ.

''నువ్వంతా ఇట్నే చేస్తావు. ఎదిగిన పిల్లకు కట్నం కూడా ఇచ్చుకోలేవు. నేను ఎన్ని ఆలోచన్లు చెప్పినా వినుకోవు'' అని విసుక్కుంది.

''ముందే అన్నీ మాట్లాడి సూసినా మేనరికమనే.. కనీసం లక్షన్నర అయినా ఇయ్యమంటా వుండారు'' అంది.

వాళ్ళు ఏమీ చెప్పివుండరు. ముందు ఇదే చెప్పివుంటాది. రూకలు చేతిలో లేకున్నా కొడుకును యూనివర్శిటీల్లో సదివించాలంటుంది. కట్నాలిచ్చి బిడ్డ ఎండ్లి సెయ్యాలంటుంది. ఈ లెక్కకు మంచి ఉద్యోగస్తుడైనా దొరుకుతాడు. సుభద్ర.. సుమలత.. బాధ పడతారా? పరి పరి విధాల పరుగులు తీస్తోంది అంకిరెడ్డి మనసు.

గడ్డిలేని గాడిని చూస్తూ ఎద్దుల్ని గుర్తుకు తెచ్చుకున్నాడు. ఏముంది.. ఆస్తిలో ఒక్కొక్కటి చిన్నగా కరిగిపోతాంటే.. ఇట్లనే అన్నీపోతే మన బతుకేంది!

''సుమలత ఎదిగి ఇప్పటికే ఏడేండ్లు దాటిపాయ. ఒకరి సేతిలో పెడితే మనకూ బాగుంటుంది. ఆ పెట్టేదేదో మనోడికే అయితే ఇంకా నిమ్మలంగా వుంటాది. ఎవునికో ఇస్తే వాడు తిడతా, కొడతా వుంటే అది మన దగ్గరికొచ్చి ఏడుస్తావంటే లేనిపోని కథ. నీకెట్లా అనిపిస్తే అట్నే జెయ్యి''నులకమంచానికి ఆనుకుని కూర్చుంటూ చెప్పింది సుభద్రమ్మ.

మాటల్లో స్వాంతన వుంది. నెమ్మది వుంది. ఎత్తుగడ వుంది.

''లెక్క ఎట్లా చేద్దామంటావ్'' అన్నాడు అంకిరెడ్డి నులకమంచంపైన కూర్చుంటూ.

''ఏముంది.. ఏటి సాలుపు ఎనిమిదెకరాల్లో మూడెకరాలు అమ్మితే సరిపోతాది'' చెప్పింది లో గొంతుతో.

కడుపుకు పట్టెడు మెతుకులు పెట్టే భూమి అమ్మాల్నా!

* * *

నిరంజన్ కొత్త విషయంతో ఉత్తరంరాశాడు. వాడి మిత్రుడు అమెరికాలో స్థిరపడినాడట. అవకాశం వెతికి వీడ్నిరమ్మని ఫోన్ మీద ఫోన్ చేసినాడట. వీడికి అమెరికా పోవాలంటే డబ్బు కావాలని.. సారాంశం.

ఉత్తరం చదివినప్పటినుంచి సుభద్రమ్మ ఒకటే పోరు పెడుతోంది. అందరిలాగే వాడూ అమెరికా వెళ్తే డాలర్లవాన కురుస్తుంది అంటది. వాడు విమానం ఎక్కేసరికి అవసరమయ్యే డబ్బు గురించి ఏమీ అనదే.

''మరి లెక్క ఎట్లా చేద్దాం'' అంకిరెడ్డి.

''ఎట్లా.. పాప పెళ్ళికి నాలుగెకరాలు అమ్మాలంటున్నాం గదా. దానితో తోడు ఇంగో రెండెకరాలు అమ్మితే వాడూ అమెరికా పోయి సుఖపడతాడు'' అంది.

కోపం తలకెక్కింది.

''తంతా..నియ్యమ్మా! ఇంకోమాట మాట్లాడితే. వుండే భూమంతా అమ్ముకుని ఇంగ బతికేదెట్లా''

* * *

మొత్తం ఆరెకరాల భూమి అమ్ముడైంది. వచ్చిన లెక్క వచ్చినట్లు ఖర్చయింది. కట్నానికని, కొడుకు అమెరికా ప్రయాణానికని, పెండ్లి ఖర్చులకని, బంగారానికని భూమంతా కరిగిపోయి ఖర్చుల కింద ఆవిరైంది.

సంబరంగా పెళ్ళి ముగిసింది.

పులకించిపోయింది సుభద్రమ్మ.

నిరంజన్ అమెరికా వెళ్ళిపోయాడు. ఇంకా అక్కడ్నుంచి సమాచారమేదీ లేదు.

అక్కడక్కడా ఊర్లో.. 'అంకిరెడ్డి భూమి అమ్మేశాడు. ఎద్దుల్ని అమ్మేశాడు' అనే మాటలు విని అంకిరెడ్డి ముఖం చిన్నదై పోయింది.

* * *

వర్షం బాగా కురిసింది. భూమి చదునైంది. రైతులంతా కాడెమాన్లు, బండ్లూ, శుభ్రం చేస్తాండరు. ఇంటి ఆడవాళ్ళుపసుపు కుంకాలతో ఎద్దులను

ఎన్నాళ్ళీ విధ్వంసం

పొద్దున లేవగానే
చదువుతున్న
ప్రతిరెండు చేతులనిండా శవాలు!

వాళ్ళు
వీళ్ళని చంపుతున్నారు
వీళ్ళు
వాళ్ళని చంపుతున్నారు
వాళ్ళూ వీళ్ళూ శత్రువులా?
కాదు!
పోనీ... దాయాదులా
కానేకాదు
మరి ఎందుకు హతమార్చుకుంటున్నారు?
అదంతే!
ఆ.... ఒక్కటే అడక్కు
వాళ్ళు మేధావులు...
మార్క్సుదుల్ని అధ్యయనం చేసిన
మహా మేధావులు
వీళ్ళూ తక్కువేం తినలేదు సుమా!
భారతీయ శిక్షాస్మృతిని ఆపోశనం పట్టిన
అగస్త్యులు
వాళ్ల ధ్యేయం ప్రజల అభ్యున్నతి
వీళ్ల ధ్యేయం ప్రజా రక్షణ
వాళ్ళు చంపుతున్నది
గతిలేక ఉద్యోగిస్తున్న వాళ్లని!
వీళ్ళు చంపుతున్నది
అతిసామాన్యుల్ని!
వాళ్ళకు ఇన్‌ఫార్మర్లనే నెపం
వీళ్ళకు నక్సలైట్లనే కోపం!
వాళ్ళు వీళ్లనీ
వీళ్లు వాళ్లనీ
చంపుతూనే వున్నారు!
మంగళసూత్రాల్నీ, పేగుబంధాల్నీ
తెంపుతూనే వున్నారు!
వాళ్ళూ వీళ్ళూ కలిసి
ఎంతమంది మనుషుల్ని మట్టుపెడుతున్నారో
మటుమాయం చేస్తున్నారో ఆలోచించరు!
నేలమీద మొలవడం లేదు మొక్కలు
మొలుస్తున్నాయి శవాలు!
మంటగలుస్తోంది మానవత్వపుటానవాలు
ఆరిపోతోంది గుండెగదిలోని దీపాలు చాలు!!

– పి.ఎల్.శ్రీనివాసరెడ్డి

బండ్లను పూజిస్తున్నారు. దిష్టితీసి టెంకాయలు కొడుతున్నారు. కదిలే బండ్లకు ముత్తైదువలు ఎదురొచ్చి శుభ సూచకాన్ని తెలుపుతున్నారు. పల్లె పల్లెంతా సంబరం. పండగ వాతావరణం.

అంకిరెడ్డి కాడెమాను బయటకు తీసినాడు.

'ఎక్కడ పెడతాడు. చేతికి తీసుకుని దుమ్ము దులిపినాడు. మనసంతా వెలితి. చల్లగైంది. తేలికైంది. కళ్ళల్లో నీళ్లు చిట్లినాయి'

సుభద్రమ్మ కాఫీ తెచ్చిచ్చింది.

''పటు.. పటయ్యా సామీ. భలే దుమ్ము దులిపినావుగానీ. ఎవరికో ఒకరికి గుత్తకు ఇచ్చెయ్యి భూమి. ఎంతో కొంత ఇస్తారు. దానికి తోడు అమెరికా నుండి మనోడు లెక్క పంపుతాడు. ఇంట్లో నీడపాటున వుందువు. కాడెమాను లోపల పెట్టు'' అంది.

వారం తర్వాత పక్క చేను పురుషోత్తం రెడ్డికే గుత్త కుదిరింది.

ఇంక అంకిరెడ్డి సేనిదగ్గరకు పనిలేదు.

* * *

వాన.. వాన కురుస్తానే వుంది.

రైతులంతా 'మూడు పదున్ల వాన' పండిందంటాండరు. ఏటి సాలువున పొలాలన్నీ నెమలివాగు వంకకు వచ్చే నీళ్ళ తాకిడికి పొలపవారి కొట్టుకొని పోయినాయి. ఎండిపోయిన వీరాపురం వంక మీసం మెలేసింది.

రాజసంగా పారతాంది.

భూమిని గుత్తకు తీసుకున్నోడు పైసా గూడా ఇయ్యలేనని చేతులెత్తేసినాడు.

అంకిరెడ్డి చేతులు నలుపుకుంటూ కూర్చున్నాడు.

మళ్ళీ మెరుపులు.. ఉరుములు.

మూడు పదున్ల వాన.. దా...టి.. ఇంకా.. కురుస్తూనే వుంది.

తన గుండె లోతుల్లో.. లోలోతుల్లో!

సంసారంపై దిగులు పట్టుకుంది.

అమెరికాలో నిరంజన్‌కు ఎంత ప్రయత్నించినా చిన్న అవకాశం కూడా దొరకలేదని ఉత్తరం. అక్కడ వుంటే ఇక బతకడం కష్టమని, తను మోసపోయానని ఇండియా తిరిగి వస్తున్నట్టు సారాంశం.

సుభద్రమ్మవైపు చూసినాడు.

దీనెమ్మ ఇదే అంతా చేసింది.

ఉన్న ఎద్దుల్ని అమ్మిచ్చె. సేనునూ అమ్మిచ్చె. ఎద్దులన్నా వుంటే సంతకు బండి కడితే టిప్పుకు రొండునూర్లు లెక్కవచ్చేది. ఇప్పుడు చూడు.

కోపం..కోపం..సుభద్రమ్మ మీదికి తన్నే ఉమ్మసతో విసురుగా పోయి..

''లం...ముండా.. యింగోమాట ఎప్పుడన్నా మాట్లాడితే కాలిమెట్టు యిరుగుతాది. నన్ను నాశనం జేసిపెట్టినావు. సంసారం.. సంసారమని నన్ను బజారు పాలు చేసినావు. యింగేముండాదే నాకాడ. లోకంలో ఎవరికీ లేని సొక్కమైన కొడుకు నీకే వుండాడా? ఆ లమ్డీకొడుకు కోసం బంగారం లాంటి భూమి అమ్మిచ్చినావు. నాకు బంగిరేగితే నేను మనిషిని కాను. యింగనన్న మట్టసనంగా పడివుండు. మంచికి నా అంత మంచోడు లేడు. చెడుకు నాఅంత చెడ్డోడు లేడు. ఏమనుకున్నావో'' అని అంకిరెడ్డి ఉగ్రరూపం దాల్చినాడు. అంతకోపం ఆ ముఖంలో ఎప్పుడూ చూసింది లేదు. ఎప్పుడూ ప్రశాంతంగా, నిర్మలంగా, శాంతమూర్తిలా వుండే అంకిరెడ్డి నరసింహావతారం ఎత్తినట్లుంది.

కోపంతో ఊగిపోతాండే అంకిరెడ్డిని పక్కింటి శారదమ్మ భుజాలు పట్టుకొచ్చి నులకమంచం మీద కూర్చోబెట్టింది. బిరబిరా లోనికి వెళ్ళి కుండలోని చల్లనీళ్ళు ముంచుకొచ్చి చేతికందించింది. రొంతసేపు నిశ్శబ్దం.. నిశ్శబ్దం.. నిశ్శబ్దం... శబ్దం..శబ్దం.. సుభద్రమ్మ గొంతు విప్పింది. కుచ్చిళ్ళు ఎగ్గట్టుకుని పైట కొంగు బొగ్గిట్లో బిగించి కళ్ళు ఎర్రగా చేసుకుని దుఃఖం నిండిన గొంతులో కోపాన్ని, ఆర్ద్రతను కలగలుపుకుని వీరారెడ్డిని తిట్టడం మొదలుపెట్టింది.

''నాగురించి ఏమనుకుంటుండావు. నీ ఇష్టం వచ్చినట్లు అంటే బాగుండదు చూడు చెప్తాండ. ఒక్కగానొక్క కొడుకుమీద మమకారం కొద్దీ ఆశపడినగానీ లేకుంటే నాకేమైనా తిని సొయ్యమా? పట్నంలో ఎవరో పాయికారి నాకొడుకు మోసం చేస్తే అబ్బిగాడు ఏం చేస్తాడు? కష్టపడి సదివియ్యాలని ఏ తల్లికైనా వుండదా. అన్నీ అమ్మించానని ఆమంతన ఎగుర్తాండవే.. నేనేమన్నా అయనీ్న అమ్మి మూట ముళ్ళె ఊడ్చుకుని నా పాడెమీద ఏసుకుని పోను జేసినానా.. ఏంది? లోకానికి విరుద్ధంగా జేసింది ఏముంది? సంసారం కోసమే కదా ఆత్రపడింది. పదిమందిలో మనమూ రొంత తలెత్తుకు తిరగాలనే కదా నా ఆరాటం. నేను నోరుండే ఆడదాన్నే ఒప్పుకుంటా. తటిక్కన మాటంటే పడను సూడు. నీకు సాకడం బరువైతే చెప్పు. నా రెక్కల్లో యింగా సత్తు వుండాది. మగ్గం ఆడించుకోనైనా కుటుంబాన్ని బతికించుకుంటా'' సుభద్రమ్మ కోపంతో ఊగిపోతా కళ్ళు తిరిగి పడిపోయింది.

లేపి నీళ్ళు తాపి నిమ్మలంగా మంచంలో పడుకోబెట్టాడు. మళ్ళీ నిశ్శబ్దం..నిశ్శబ్దం..

* * *

సాయంకాలమైంది.

ఆకాశం నిండా నల్లమబ్బు మోడాలు ముసురుకుంటున్నాయి.

అంకిరెడ్డి మనసు నిండా ఎన్నెన్నో ఆలోచనలు ఒకదానికొకటి అల్లుకుంటూ తనువంతా కమ్ముకుంటాండయి. ఆ చలిగాలిలోనే తుండుగుడ్డ భుజానికేసుకుని బయలుదేరినాడు. అట్నే నడుచుకుంటా నాయుడు ఆకుతోట దావన్నుంచి పాపిరెడ్డి సమాధి పక్కలోని కాలిదావ గుండా పోయి వీరాపురం వంక మోరీపై కెక్కి కూర్చున్నాడు.

వంక నిండుగా పారతాంది. గత పదేళ్ళ కాలంలో వంకకు యిన్ని నీళ్ళు రావడం, యింత ఉధృతంగా ప్రవహించడం ఇదే మొదటిసారి. మూడు పదున్ల వాన.. మూడు.. పదున్లు.. ఒకవైపు భార్య పోరు మరోవైపు కొడుకు ఆశలు ఇంకోవైపు కూతురి బాధ్యత.. వెరసి మూడు పదున్లు.. తన జీవితం కొట్టుకుపోయింది.. గమ్యం లేకుండా!

కురుస్తున్న వాన.. రైతులందరి కళ్ళల్లో ఆనందం. ఈసారి భూమితల్లి మోసం చేయదు. రైతును కాపాడుకుంటుంది. మరి నన్ను?

వీరారెడ్డి కళ్ళల్లో కాంతి లేదు.

ఏవేవో జవాబులేని ప్రశ్నలు సుడిగుండాల్లా..

పైన ఆకాశంలోని నల్లమోడాలు కరుగుతాండయి.

చిన్నగా చినుకులు కురసడం మొదలైంది.

తనకేమీ పట్టనట్లు వీరాపురం వంక ఉధృతంగా ప్రవహిస్తా అలలతో తొణికలేస్తాండాది.

ఎర్రటి నురగతో సుడులు కొడతాంది.

కళ్ళనుంచి ఉబికి వస్తున్న కన్నీళ్ళు తుడుచుకుని పైకిలేచాడు అంకిరెడ్డి.

తుండుగుడ్డ మోరీపైనే మిగిలిపోయింది.